

Tudják ők és mély belátású emberek ki is tanítják az emberiség eme nagyobb felét, hogy semmi abszolút oka annak, hogy a kultúrában a legtöbb ember igával jöjjön a világra s a kisebbséget a hátán hordja.

A szocializmust a kereszténységgel a magondolat fűzi össze, hogy mindkettő az ember értékének nyomatékos hangsúlyozása. Hogy aztán a felséges eszme kivívása ép a vörös lobogók alatt s nem a kereszt jegyében megy végre, annak oka a katolikus világnézet elmaradottsága.

Isteni tartalmával ma ép úgy elől járhatna a kereszt, mint az Augustusok ragyogó világában. Csakhogy akkor independens keresztények, ma pedig közjogi méltósággal s vagyonnal elhalmozott apostolok tartják e szent jelt kezeikben.

Szentek lehetnek ezek az apostolok is, de independensek nem! E nélkül pedig nincs radikális gondolat!

S ha ez az értékének tudatára ébredt modern ember egyházi körbe kerül, csakhamar tapasztalnia kénytelen, hogy az ordo jogi tulajdval szemben ő bizony csak amolyan civil bagázs!

Sajátságos s azt hiszem minden őszinte paptestvérem igazat ad nekem, mikor azt merem állítani, hogy a papság közt a világi elem iránt táplált érzelem alig különbözik attól a sokat emlegetett kicsinyléstől, lenézéstől, a mit az osztrák katona intézetek „civilbagage” kifejezése jelent.

Erről ők nem tehetnek. Tanulmányaik, elmélkedéseik, egész lelki nevelésük vezetési belső világukat erre a hangulatra, erre az érzelemre, sőt többet mondok: az egyházjog intézményei is ezt a tételt vésik gondolatvilágába. Egyházjogok alanya csak a klerus. A világi hívők nyáj, amelyet ők kormányoznak. A klerus rend, a hívők serege objektum.

S ez intézményes nullával szemben csak egy kis földterület, a mi drága Erdélyországnunk

képez kivételt. Az egész katolikus világ előtételével csak az erdélyi világi elem mer szembenézni, — mert erre magát — a keresztény kat. egyháznak itt ellenségek között évszázados fentartóját — érdemesnek itéli.

Csak e maroknyi népből kerül ki alázatos hívő ember, aki meg meri mondani, hogy az ordo-nak le kell szállania arról a pidesztálról, amely amúgyis inog, a hívők feletti egyoldalú uralom trónjáról.

Tudom, hogy az aggodóknak eszébe jut egy investitúra vizsaly, tudom, hogy burzadva gondolnak arra a korra, mikor a világi arisztokrácia zsarnokoskodott a papi hatalom felett; tudom, hogy az államtól, a szabadkőművességtől s más való és képzelt mumusoktól feltek a kereszténység kincsét!

Aggodalmaikat méltánylom s az első szeretnék lenni, ha kell, a keresztény kincsek védelmében meghalni, de az autonómiával szemben a félelmet kénytelen vagyok alaptalannak deklarálni.

A kegyelmi rendhez ennek direktje semmi köze, de a papság is jegyezze meg, hogy e polera ő nem egyéniségeiből ült, hogy a lelki hatalomnak ő csak merő eszköze, tehát az atyaságra s ennek jogi kifejezésére, a papi ordo hatalmára neki mint egyéniségnek semmi jogcime; hogy egy ily gondolatot vessek fel, tudnia kell, hogy a kegyelem, melyet az ordináció jelent, szociális kincs; tendenciája nem az ő személyében, hanem embertársainak üdvében van, következésképp semmi ok, hogy az egyetemes testvériségből kiemelkedjek akkor, mikor maga üdvözítőnk is csak testvér akart lenni s tudtommal magát atyának sohase nevezte, még kevésbé csinált a lábesökölésből rendszert, a mi már az atyaságot is felülmulja.

Az autonómia határozottan az ember értékének emelkedését jelenti. az egyháznak mint társaságnak életében, mert a világi hívőknek is jogot ad, s mint ilyen teljesen beleillik a kor pszichológiájába.

A város falainál megszűnik az andalító zene, a nagy kőkolosszus fölfogja a nem erős akkordokat. Már a hamis hold istávozni készül, de azért még világit bágyadtan, mintha nagy munkát végzett volna. Ha nem az apostol járna, rég pihenne a felhők mögött. De így kisiklik a szürke karok elől, hű maradt az igérezet.

Előmered teljes nagyságában a mammertini börtön. Még csak néhány perc és a nehéz vas-kapú megnyílik a szökevény előtt. Most szabad, elmenekülhet a nagy világba. De nem . . . nem bujdosik el, hű marad az igérezet.

Leküzdhetlen vágy vonzza a börtönhöz. Megáll a rideg épület előtt és körülnéz. Semmi nesz, mélyen alszik minden. A kapú még nyitva volt, a tolvány mellette feküdt. Elzárja a főbejáratot.

Halkan halad föl a lépcsőkön, a hátralevő néhány pillanat olomszárnyakkal nehezedik gyöngö vallaira. Följutok-e észrevétlenül fülkembe? — töprenkedik magában. És az ajtó, hátha zárva van? — Félve veti tekintetét fülkéjére. Minden úgy volt, mint amikor elment.

Sohase járta át keblét oly jóleső érzés, mint most. A sötét szobának magánya édesnél-édesebb érzelmekkel töltötte el lelkét. Mily sokan szívnák magukba az igazi örömök bűbajos illatát és nem találják meg. Futnak, idegvesztő munkát végeznek, még a kenyeret is kicsavarják testvérük kezéből, csakhogy előre jussanak. Hiába minden, az öröm mégis ritka az életben.

Elismerik szegénységüket, de azért tovább szaladnak a megkezdett úton. Nem ott keresik

Sajátságos dolog, hogy mindig az a gondolat képes csak történelmileg érvényesülni, a mely a kor szükségletét domborítja ki.

Az egyesületi szervezkedés egyike századunk szükségletének, következésképp rohamos elterjedésre számíthat.

De csak ott, hol az egyesülők szükségleteit szolgálja, más szóval dominál az érdek.

A tudományos egyesület, az önfeláldozásra szervezett egyesület, legyen akár Cecilia, akár Vince-egyesület, akár Szt-Imre-kör virágozni ma nem fognak. Lesz néhány lelkes ember, a kinek szabad mozgását ez a szervezkedés beköbba veri, s akik különben is megtennék mindazt, mit az egyesülésben megtesznek, de nagyobb körökben érvényesülni nem lesznek képesek.

Az érdek sokféle; vannak merőben szellemi érdekek. Ilyen az a férfias vágy is, hogy vallással, mellyel szemben eddig csak mint néma gyerek érintkeztem, mint férfiú is, mint oszlop, mint védő, mint kormányzó is találkozzam.

Az Egyház férfiakat csak autonómiával, a testvéri viszony intézményes elismerésével fog nevelhetni.

Az Egyház iránt a férfiú is érdeklődik, sok szál fűzi azzal össze lelkivilágát, de mint megörbült alak, mint kézesökölő gyermek, nem tud hozzá közeledni.

Ha jogot adtak neki, hivatalból lesz védőtök, jellembeli, becsületbeli ügyet csinál vallásból, egyházból, paptestvéreinek tiszteletéből és védelméből.

Az autonómia neveli a világi hívőket a katolicizmus szociális átalakulására s a míg hiányzik a koordináció ezen elismerése, ne csodálkozunk, hogy a papi és világi elem közt oly távongó ür meredezik s hogy a kath. nagy gyűlések úgy konganak a világi hívők ürességétől.

Tovább fűzhetném gondolataimat, de dol-

Nesztelenül hajol le az imádkozó apostolhoz, megoldja bilincseit és ajánlja a menekülést.

Péter habozik. Lázás értelmében mind erősebben nyomul föl a kérdés, menjen-e vagy nem? Mit tegyen? Gondol az egyház ellenségeire, jövő sorsára. Harcosra van szükség, el kell hagyni a börtönt, menekülni.

A csillagvilágos éjszakában gyors lépésekkel siet előre. Azután rátér a híres appiusi útra. Langyos fuvalom ringatta ősz fürteit, simogatta bánatos arcát. Elhozta enyhe szárnyán a közel dombok jázminvirágának balzsamos illatát, hogy erejét fölűdítse. Az almos hold is fölkel a kékes hegyek sziklaágyából és mosolygó képével kíváncsian tekintett le rá.

De egyszerre ünnepélyes lépések zaja hallszik a távolból. Istenem! Ki jár itt ily későn, kivel találkozom? — mondja magában. A fényes alak már közelében van. Néhány percig megáll, mintha elkápráztatta volna a különös fény, mely szeméin át szívébe hatol. Azután leborul az utas előtt, bánatos gyöngédséggel csókolja ruhájának szegélyét és részvevően kérdi: „Hova mész Uram? (Quo vadis Domine?) Rómába sietek — feleli Jézus, — hogy újra megfeszítsenek, ezért vállamon a kereszt.

Esdőleg néz az apostol Jézusra és a keresztre. Nem Uram — folytatja halkan, — nem fogsz újra szenvedni, én megyek vissza a börtönbe. Érted örömmel halok meg.

Jézus eltűnt. Szt. Péter egyedül tart vissza a szenvedés helyére. Itt-ott a koránébredő pásztorok nádsíp és tilinkó zenéje előtör a berkek sötétzöld legelőiről. Utóljára hallja a nyájörzök egyszerű lelkületének tovaszálló ábrándjait.

a szív ékszerait, az örömök drágaköveit, ahol kellene. Futnak Jézustól és a szenvedéstől. Pedig Péter a fogságban találta meg a lelki öröm ragyogó gyémántját.

Innen, a fegyház e szűk kamarájából hurcolták az apostolfejedelmet Róma hét dombjának egyik magaslatára, a Janikulusra. A keresztfa már fel volt állítva, kitárt karjaival várta a vértanút. Mintha a templomban imádkozna, oly nyugodt szt. Péter. Törődött fehér arca semmi bánatot nem fejez ki, csak szende, lázas fényben csillogó szeméi játszottak különös zöldeskék színt, mint a tenger, vagy a tavaknak sötét alját.

Könnyes tekintettel csüggnék a hívek az ősz vezéren. Nedves pilláikról forró esőppeken üzik egymást a szív gyöngyei. Fájdalmuk nagy, a vesztesség pótolható nem lesz. Remegve várják a búcsú kinos perceit.

Eljött az is. Méltóságos lépésekben közeledik hozzájuk a nagy apostol, keblére vonja fűrtös fejüket és rálehelik homlokukra a béke csókját, szeretetének utolsó sugarát.

Már az utolsótól bucsuzik. A lelkesedés óriási mérvben tör elő a kedélyekből. Száz is fölajánlaná életét, hogy a vezért megmentse, de nem lehet.

A katonák odalépnek az apostolhoz. Le-rántják vállairól a hosszú chitont, keskeny vázsonkendővel cseréli föl. A kereszthez akarják vonszolni, de a szent a földre borul. Imára kulcsolja kezeit, ajkairól fohászok szállnak a magasba.

Majd kiegyenesedik és körülnéz a Janicu-

gozatban címe int, hogy a papnevelésnek itt Erdélyben kiegészítéséről is szóljak.

Nem tudom, előadják-e az erdélyi autonómia történetét az egyháztörténelem keretében, hogy kiterjednek-e annak tanítására az egyházjogban.

Az eredményekből következtetve, azt kell hinnem, hogy nem.

Az erdélyi kath. hívők nevében kérem a theol. akadémia vezetőségét, hogy e hiányt pótolja.

Öntsön lelkesedést a fiatal papokba az Egyház földi missziója, annak történelmi érvényesülése s az első századok keresztény testvérisége iránt!

Mutassa meg e jóakarátú, de természetellenesen fejlesztett szellemeknek, hogy a század, melyben működniök kell, az ember értékének fokozott elismerését követeli s hogy e követelésnek az Egyház belételeben csak az autonómia s az annak magvát képező megalázódás és testvéri egyenlőség felel meg.

Akkor nem lesz annyi hidegség a papi szivekben, annyi hatalomféltség és gőg, mint manapság s nem fogják az erdélyi egyházmegegye kincseit muzeumba rakni, ahelyett, hogy azokat az élet átformálására használnák fel.

Nem méltó Erdélyhez az a pap, kiben nem él az autonómia szelleme.

Ifj. Bochkor Mihály.

A csíksomlyói pünkösztői búcsú.

Kélt negyedfél század óta gyűlnek össze pünköszt táján Csíksomlyón, egyházmegyénk legnevezetesebb kegyhelyén a katolikus hívek ezrei, hogy keresztény katolikus szent hitünk-höz való ragaszkodásuknak és Szűz Mária iránt való tiszteletüknek külsőleg is nyilvánosan kifejezést adjanak. Hogy ezen búcsú megfelelően magasras céljának, szükséges, hogy kidomborodjék hivatalos jellege; s ne csak ima és ének hangozzanak fel, s ne csak csemettyű, dobok

lus halomról. Távolban a völgyet aranykigyóként szelte át a Tiberis vize. Azontul Campus Martius síkja állott, lejjebb a nagykiterjedésű fürdők és Pompejus színháza emelkedtek ki. Még tovább a templomok oszlopdő, a hatalmas középbületek, hófehér márványpaloták vonták meg a bizarrfényű határt.

Látja a nép, hogy beszélni óhajt a ruháitól megfosztott szent férfiú. Eleszöndesül minden, csak a nyugtalan szemek vetnek rá minden oldalról éles tekintetet. — Nem vagyok méltó — mondja, — hogy úgy feszítsetek meg, mint Megváltómat. Fejlel lefelé akrok meghalni.

Erre fölemelte jobbját. A praetoriánusok, katonák, a térdeplő keresztények szívdobogva várják, hogy mi történik? Keresztet ír a levegőben, megáldja őket és a várost.

Nem nézhetek tovább jóságos arcát. Elfordult a tömegetől és sietve ment a kintpadhoz, a keresztfához. Sic moritur iustus! Talis erat mors Papae primi. (Igy hal meg az Igaz. Ilyen volt az első pápa halála.)

Azon a helyen, hol Jézus Péter apostolnak megjelent, szent lépésének nyomát erős körvonallal véste be a földbe. Csinos templommal jelölte meg az utókor a nevezetes helyet. Ma is hirdeti ez az épület az appiusi út jobb oldalán, amint a katakombáktól a városkapuhoz érünk, a csodás éj igaz történetét. A „Quo vadis Domine“ („Uram hova mész“) névvel jelölt templom, szent Péter kérdő szavait örökíti meg.

(Folyt. köv.)

T. K.

és zászló lobogtatások szerepeljenek, hanem legyen az tartalmas, komoly és bensőséges. E cél megvalósítása érdekében ez idén nevezetes üjtások történtek. Nem mondjuk, hogy minden a legszebb rendben történt, hanem azt minden nagyítás nélkül elmondhatjuk, hogy az előző évekhez képest jóval nagyobb volt a rend és csend. Kassai Lajos, szeminariumi igazgató és páter Kóri Ottó, provinciális nagy kitartást és buzgalmat fejtettek ki a rend és fegyelem fenntartása érdekében. Megállapított terv szerint dolgoztak, gondoskodtak az egyes keresztek fogadásáról, — melyben Kőrösi Géza, esp. lelkes segédkezett, továbbá gyóntató atyákról és szónokokról, akik a templomban, a hegyen, a templom előtti téren a nap minden szakában rendelkezésükre álltak az ajtatoskodó híveknek.

Mielőtt a búcsúsok megérkeztek volna, már május 30-ikán, szerdán délután 6 órakor Háromszék felől terhes bérma körútja után Toldalági Samu gróf kíséretében Csíksomlyóra érkezett Kegyelmes Főpásztorunk. A pünkösztői búcsúnapok előtt két napot tisztán a két intézet (gimnázium és tanítóképző) ifjúságának szentelt.

Megérkezése után mindjárt a kegytemplomban az oltár előtt maga köré gyűjtvén őket, atyai szívének érzelmeivel üdvözölte mindnyájukat, előadván nekik jövetelének célját és itt tartózkodásának programját; másnap délelőtt elnökölt a hittan érettségi vizsgán, 20 ifjú vizsgázott szép eredménnyel; a kegyes Főpásztor vizsga végeztével buzditó szavakat intézett hozzájuk kérve, intve őket, hogy azon igazságokhoz, melyeket nyolc hosszú éven át a vallástannal tanultak, szíjakkal életüket. Ugyanez nap délutánján több gyóntató atya segítségével meggyóntatta a két intézet ifjúságát. Következő napon, pénteken, a szent áldozás után 110 tanuló és hívőt erősített meg a bérmalás szentsége által hitében, mely után a bérmaltaához, de főleg a bérmaszülőkhöz és a szép számmal jelenlevő intelligens közönséghez megható intelmet intézett, melyben rámutatva a hitelenség szörnyű pusztításaira, a hitből fakadó élet szépségét állította hallgatóságára elé. Egy órai pihenés után még a délelőtti órákban 16 ifjút vett fel a Mária kongregációba. A szent beszédet ez alkalommal Ince Domokos, szentgyörgyi plebános mondta, a Főpásztorunk pedig Blénessy János, VII. o. tanuló mondott köszönetet a kongregációba való felvételért. A következő napokon a kegyelmes Főpásztor több helyen és több alkalommal megjelent a búcsúsok közt, pünköszt napján nagy szentmise előtt egy hatalmas beszédet mondva, a pápai áldást kiosztotta közöttük.

Mivel, mint fennebb említettük ez idén bizonyos rendszer volt az egyes keresztek fogadása, elhelyezése és a búcsúsok meggyóntatása ügyében, minek fenntartását jövőre néve is fontosnak tartjuk, ennélfogva közöljük: 1. pünkösztői ajtatosságok, 2. a szentbeszédnek sorrendjét.

1. Pénteken: Délután 6 óráig gyónás. Ma és a következő napokon a szentgyóntást a következő helyeken lehet végezni: 1. A zárdában, 2. a gimnáziumban, 3. a tanítóképző intézetben, 4. a szent Péternél, a plebáni templomban.

Szombaton: Délelőtt I. gyónás, II. Szentmisék, 6, 7, 8, 9, 10 órakor, 6 órakor áldoznak a Marosszékiek, 7 órakor áldoznak a gyergyóiak, 8 órakor áldoznak a háromszékiek, 9 órakor az udvarhelyiek, 10 órakor a többiek. A kik áldoztak a templomból kivonulnak.

Délután: I. Gyónás 2 órától kezdve. II. Ünnepies körmenet 4 órakor.

Vasárnap: I. Gyónás. II. Szentmisék. 6 órakor áldoznak a gyergyóiak, a felszíkiek, 7

órákor az alszíkiek, barótiak, marosszékiek és háromszékiek, 9 órakor áldoznak a brassóiak, bukarestiek és a többiek. 10 órakor ünnepléses körmenet és az alatt a 4-ik szentmise; 11 órakor ötödik szentmise.

Hol gyónnak az egyes kereszthaljak, arra nézve a rendező-bizottságtól a vezetők utasítást kapnak. Az ajtatosságok rendezésére kiküldött bizottság hivatalos helyisége a zárdában van, földszint, jobbra 2-ik ajtó.

2. Pénteken: délután 4 órakor a szent Antalnál, a hegyen, d. u. 6 órakor a templomban, délelőtt 10 órakor a szent Antalnál, a hegyen.

Szombaton: délután 3 és 6 órakor a templomban és a templom előtti téren.

Vasárnap: reggel 8 órakor és 11 órakor a templomban és a templom előtti téren.

Szónokok: 1. A Kegyelmes Főpásztor. 2. P. Kóri Ottó, provinciális. 3. P. Béres Gaudencius, lektor. 4. D. André Krizosztomusz. 5—6. P. Tréfan Leonardusz. 7. Várteréz Antal. 8. Fülöp János.

Gyóntattak a zárdában, a gimnázium és a képzőintézet termeiben összesen 43. — Meggyóntak és áldoztak közel 6000. 61 kereszttel mintegy 15000 jöttek, szekerekre és kisebb csoportokban körülbelül 7000, így a búcsúsok száma jóval fölülmulta a 20000-et.

A búcsú napján az idő szép volt, szombaton délután az együttes kikerülés egy kisebb zavargást leszámítva sikerült.

Vasárnap azonban az ünneplés és együttes kikerülés elmaradt. Magunk részéről az együttes ünneplés kikerülést a virtuoskodás és duhajkodás kerülése szempontjából egyszerű s mindenkorra eltörölnönek íteljük. A megkezdett útját a búcsú érdekében még tovább kellene fejleszteni, ha már két buzgó törekvésű pap nem riadva vissza a nehézségtől, vitézkedéseket tudott keresztül vinni, mennyivel többet lehetne tenni több papnak. Hiszen a búcsun 50—60 papot láttunk, akik ha összefognának előre megállapított terv szerint bátorsággal, határozottsággal és férfias kitarással még szebbé, tartalmasabbá tehetnék ezen ünnepléses búcsút. A templomba ugyan nem mentek be a keresztek, de azért az áldozatnál nagy volt a rendetlenség; ezen is lehet segíteni, kivisszük az áldozást a konvent földszinti folyosójára, vagy esetleg a folyosóval körözött kertbe, igénybe vesszük a két intézet ifjúságának nagyobb tanulóit, kik ezen alkalommal is szépen beváltak.

Csak röviden említettük e reformokat, melyeknek kiegészítését és a megbeszélését a búcsú érdekében szükségesnek tartjuk.

Egyébiránt hisszük, hogy a bizottság ezután is működni fog s paptársaink a legnagyobb készséggel fognak közreműködni az ajtatosság, buzgóság, rend és fegyelem fenntartása érdekében.

A moloch.

(Folyt.)

A koresma tehát egy oly veszedelmes hely, melyet kerülni kell, ott veszt el igen sok ember józan gondolkozását, belátását, összes vagyontát és boldogságát. Egy alkalommal egy koresma mellett mentem el, egy sáppadt arcú, kidüledt szemű, beteges és rongyos ember kárpálódott azon koresma ajtaja előtt. Kérdém: Mi a baj Zsiga bá? Kérem a zsidó kidobott. Ezen koresma szük ajtóján befért házastelkem, beférték összes földeim és rétjeim, marháim és szekereim, ide hordottam azokat, akkor volt becsületesem, volt sok jó barátom, most én ide nem férek be, nekem itt nincs helyem, mert már nem tudok fizetni, oda van mindenem, egész-

ségem, vagyonom, lelki üdvöm és családom. Ezen átkozott koresma elnyelt mindent. Ezen hely az én lelki és testi jólétemnek sirja. Uram, ezen ajtóra egy nagy, messzire látható halálfejet kellene kitenni, hogy minden átmenő irtózáttal tekintsen ezen helyre.

Egészen igaza van édes Zsigabá, csak az a kár, hogy maga ezt csak most látja be, pedig hányan meg hányan jártak így, mint maga. Maga kárán tanul a magyar, de bár azon tanulna, de fájdalom még saját kárán sem tanul, mert ha tanulna, akkor többet ezen helyre nem jönne, nem tenné ki magát annak, hogy a méreg mérésből düsgazdagá lett pöffeszkedő zsidó kidobja azon házból, melynek talán minden tizedik téglája az ön vagyonából van.

Látja így dobja ki az élelmes náció meg az országból is a honfoglaló, a honfentartó magyart. A koresmák minden községben azon lelki fertőző helyek, melyek szünet nélkül pusztítanak.

Igy és ehhez hasonló igaz állításokkal és elbeszélésekkel kell az ördög tanyáit leleplezni és a maga irtózatossága valóságában a nép elé állítani.

Az a fő, hogy a tanító a koresma ellen közhangulatot teremtsen, ha ez sikerült letudjuk szoktatni népünket a koresmázásról, másképpen nem. A koresmaellenes hangulat előidézésének újabb időben egyik főakadálya az, hogy a székelőföldön, illetőleg a székelmentési területen a községi adó apasztása iránti tekintetből a községek tetemes része italmérési joghoz jutott s így megtörténhetik, hogy a tanító önzetlen fáradozása között ily szökecsik is hall: a község ellen működik, azt akarja eljárásával elérni, hogy több legyen a rovatal. Az ily minden jóakaratot nélkülöző beszéd ne lankassza a tanítót, sőt ellenkezőleg fokozott tevékenységre indítsa. Ha efféle beszédekre hallgat, nem lesz képes semmi jótékony hatást gyakorolni a népre.

A tanító be kell lássa, hogy újabb időben talán nem is akarja, talán észrevétlenül minden közteher tetemes része éppen a vergődő, szükkülő kisebb és egészen kicsiny gazdák, iparosok és mezői munkások vállaira kezd nehezéni.

Ki veszi ki a különböző alapok pénzeit? Ki gyümölcsöteti a magtárokat? Éppen a vergődő, szükkülő kis gazdák, iparosok és munkások. S így sok helyen közvetve a kepelzetés, templom, iskola fenntartása a kis lényekre nehezül. És most a községi adót is meggondolatlan mulató, a létért küzdőkkel akarják megfizettetni. A jó modú rendesen takarékos, az szertelenül nem mulat, az ilyformán nem apassza a községi adót s aztán még az is, hogy a vagyonos osztálynak van otthon rendezés bora, meg saját főzte gabona és gyümölcs pélinkája. Tehát otthon kitudja elégiteni szeszes ital utáni vágját. S így ő a koresma jóvedelmét nem szaporítja.

Ezt csak azért hozom fel, hogy a tanító tájékozva legyen esetleges támadásokkal szemben a koresma elleni hangulatkeltésben.

De azt is tudni kell, hogy az ember természeténél fogva vágyik szórakozni, tehát ha azt akarjuk, hogy ne veszedelmes módon a koresmában szórakozzék, hanem hasznosan és nemesen, gondoskodni kell szórakozó helyekről. Azon művelt államok, melyekben a nemes lelkek fáradhatlan működése folytán a koresmákat sok vidéken egészen eltüntették, vagy legalább feltűnő módon megkevesbitették, követendő jó példát szolgáltatnak.

(Folyt. köv.)

Szabó György.

H I R E K.

A csiksomlyói búcsujárás.

Sok vallásos érzelmű, okos embertől hallottam sajnálkozó tárgyiasát a somlyói püskösti búcsun időről-időre történni szokott lopásoknak, részegeskedések-, duhajkodások-, véres verekedéseknek, továbbá a nyolcvanas években történt gyilkosságoknak, valamint a sokféle komédiás bódé éjjel-nappali szertelen és helytelen látogatása s más itt fel sem említhető erkölcsellen, a szent szándékkal és céllal való nyilvános visszaélést feltüntető cselekedeteknek elítélését, melyek bizonyára a vallásos érzelm-től áthatott ajtatoskodók botránkoztatására történnék.

E fölötti sajnálkozásának s atyai mély fájdalomának adott kifejezést a szöszéken kegyes főpásztorunk az idén is.

Az volna tehát igen fontos kérdés, hogy miként lehetne ezen állapotokat lehetőleg megszüntetni? Véleményem elmondom röviden.

A vármegye törvényhatósága gondoskodjék, hogy a búcsujárás színhelyére semmiféle üzlet-ember sátorral, vagy bódéval pénzkeresetre a lábát be ne tegye.

Körmenet keresztelt csak azon községek-ből bocsátások, melyekről tudva van, hogy búcsunyerés végett zárandokolnak a kegyhelyre, milyen Mihháza, Zetelaka, Gyimes stb. A többi községek-ből aztán kiválnak, processzió nélkül, azon jámbor hívők, kiket a Szentszűz iránti tisztelet, vallásos meggyőződés vezérel Mária lábaihoz; ezek aztán a helybeli és fölülemeltettek lobogói alá sorakozva végeznek a kikerülést. Mert így mit látunk? Ha szemügyre vesszük az egyes „keresztaljakat“, azok alatt csupa suhanok láthatók az ő párjaikkal, cipelve a leánysereg cökmökjait. Ezeknek $\frac{2}{3}$ része a templom felé se néz, hanem az éj leple alatt, az ördög vigyorgása mellett fertőzött a levegőt s pusztítja a szent időt. Nappal ácsorog, csodálkozik a papagályok, egerek és bódék produktumain, decizik, kurázsit szedvén a kikerüléshez, mert hát török szakad — ha kékre pufoľják is testét a zsandárok — ő a „libidiorium“ előtt vagy után közvetlen akar menni. Így következik be, hogy egyik csoport a másik ellen törve, elkecseregett pogány harcot vív az elsőséget s az ott forralt gyűlölet akárhányszor átcsap egyik községből a másikba még itthon is, s boszút áll.

Igy kerül ki a lapok ama hiráda: ennyi és annyi ezeren vetek részt a szent búcsuban s csakugyan így leszen világhossá, hogy „sokan vannak a hivatalosok, kevesen a választottak.“

Ha nem volna lobogójuk, melyet akárhányszor letépnek, meggyaláznak s egymás fején darabokra törnek: ez meg nem történnék.

Lám Mária nevenapján mily példás rend uralkodik. Véleményem ez: a legszentebb jelvényt, a keresztet, a szívekben kell oda vinni, nem szentségtörő kezekben s beáll a rend, megszűnnek a visszaélések.

Oltmelléki.

— **Püspök urunk önméltósága** szombatán, e hó 9-én, a reggeli vonattal Kolozsvárra utazott, hol az igazgatótanács ülésén fog elnökölni.

— **Főpásztorunk bérmáujából.** Kegyelmes urunk elvégezvén Eszterelken a hivatalos látogatást, május 23-án délután a kézdiszentkereszt-bélaifalvi plebánia felé vette útját. Bélaifalván keresztül juthatott csak az anyaközségbe Kézdiszentkeresztbe. A filiális sem akarta telenül nézni az ő kegyes Főpásztorának bevonulását, épen azért a templomtól nem messze

szép diszkapút állított, hol a község birája Nagy Lajos üdvözölte s hogy az édes atya szavait megerősítse, nyomban az ő kis leánykája, Nagy Apolló nyújtotta át a falúnak szeretetét egy kis virágesokorban. A templomba bemenvén megszentelte a tanítóné és nővére áldozatkészségéből újonnan felállított Mária-szív szobrot, amely alkalommal P. Botka lázarista atya szólott a hívekhez.

Ezután indultunk az anyaközség, Kézdiszt. kereszt felé. A falú végén izléssel készült diszkapú állott, a hol szívélves üdvözlettel fogadta Király Sándor községi jegyző, amelyre kegyelmes urunk a szokott kedvességgel válaszolt. Harangzúgás és a templomig szép sorban térdelő s „dicsértessék“-et köszönő hívő sereg között vonult be a községbe. Mielőtt a templom ajtóig jutott volna, egy fiatal leány tartotta vissza, hogy kifejezze örömét a „Mária-leányai“ egyesület nevében. A templom ajtóban várta a helybeli plebános káplánjával együtt. A plebános öszinte szavakkal üdvözölte a Főpászort és visszaadta az egyház kulcsait azokba a kezekbe, a melyekből ezelőtt őt évvel nyerte. A Főpásztor nyugodt lélekkel adta vissza a kulcsokat, azon óhajttással, hogy báresak mind ilyen kezekbe volna letéve a plebániai sorsa. A szokásos szertartás után megkezdődött a gyónatás, amely a késő esti órákban ért véget. Másnap áldozócésütörtök lévén a Főpásztor ünnepi misét mondott, mely után mintegy 610 hívőnek osztotta ki a bérmálás szentségét. Bérmálás után fogadta az egyháztanácsot és a tanító-testületet. Délután megtartottuk a templomban a hittanból a vizsgálatot. Este pedig lampionos menet volt az iskolából kiindulva a plebániára, ahol négyes karban több éneket adott elő az „ifjúsági egyesület“ kara, közben pedig kellő bátorsággal és ügyességgel köszöntötte a Főpászort egy elemi V.-ik osztályos tanuló. Végezetül pedig az iskolás gyermekek adták elő „Nyugszik minden csendesen“ című éneket.

Kegyelmes Urunk a megelégedés hangján köszönte meg a tisztelgést, amely a tanítótestület egyetértését és buzgóságát hirdeti.

Május 25-én megtartották a vizsgálatokat az összes iskolákban. Délután $\frac{1}{2}$ 3 órákor pedig a legnagyobb fájdalomra elhagyott a jó Főpásztor, hogy Kézdiszentleleken folytassa munkáját.

(Referens.)

— **Bérmáut után.** A körlevél második része, amint rövid betekintés után megjegyeztettük, rendkívül érdekes reflexiókban számol be a kézdiorbai bérmáutnak főpásztori tapasztalatairól. Mintegy 10 pontban foglalja össze püspökatyánk éles, megfigyelő szeme a kerület pásztorációjában az elismerésre méltó jelenségeket, valamint a sajnálatos hiányokat, esetleg felkészíteteket. Ezek a megjegyzések tárgyi természetűek és általános vonatkozásuk lévén, készséges szívű papjaink között bizonyára a legteljesebb megbeszélésnek lesznek tárgyai, mint a lelkipásztorokdás jövendő, meghatározott irányelvei.

— **Lelkigyakorlatok.** A közelebről megjelölő püspöki körlevél szerint Kegyelmes főpásztorunk meg nem hálálható áldozatkészséggel az idén is négy lelkiyakorlatot tartat egyházmegyénk területén a következő sorrendben:

1. Julius 2. (hétfő) — 6-ig Gyulafehérvárt a papnevelőben Soóthy Gyula spirituális vezetésével. Részt vehet minden egyházmegyey pap, első sorban pedig azok, kik Soóthy Gyula lelki gondozása alól kerültek ki a papnevelőből. Jelentkezni kell június 29-ig egy levelező lapon a papnevelő lelki-igazgatójánál.

2. Julius 2—6-ig Nagyszebenben a közepiskolai világi tanárok részére. Részt vehetnek és szíves elfogadásban részesülnek az egy-

házmegye területén levő állami gimnáziumok és reáliskolák tanárai is. Jelentkezés június 29-ig Prokuepek Sámuel p. kamarás, terézvárházi igazgatójánál Nagyszébenben. Ellátás ingyen.

3. Julius 9 (hétfő) —13-ig Csiksomlyón lelkészek és paptanárok részére. Jelentkezés július 2-ig Kassay Lajos finevelőintézeti igazgatójánál Csiksomlyón.

4. Julius 17 (kedd) —21-ig Csiksomlyón tanítók, kántorok és világi tanárok részére. Jelentkezni kell Kassay Lajosnál július 10-ig.

A bonyolult helyzetek kikerülése végett —előleges jelentkezés nélkül Kassay Lajos senkit el nem fogad.

Tanítóképző intézeti növendékek és kispapok nem lehetnek jelen ezen lelkigyakorlatokon.

— **Koronázási emlékünnepek.** A koronázás évfordulóján, június hó 8-án a gyulafehérvári róm. kath. főgimn. önképzőköre szép számú közönség megjelenésével nyilvános ünnepélyt rendezett. A székesegyházban d. e. 9 órakor Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök úr ő Nagyméltósága ünnepélyes szent misét mondott amelyen a polgári hatóságok, a kat. tisztikar és az iskolák tanulóifjúsága jelen volt. Szt. mise végén a királyért és hazáért imádkoztak. A gimnáziumi ünnepély d. e. 10^{1/2} órakor Egressy B. Szózatának elenkésével vette kezdetét. Ezután Lőrincz Béla, a Vörösmerty-Önképzőkör alelnöke beszámolót mondott, amelyben a körnek évi működését híven vázolta. Majd Müller János VI. o. t. elszavalt Varga Gyula Koronázási óráját. Ezt követte Resch L. György igen sikerült Király-Hymnusa, amelyet a gimn. vegyeskar ügyesen adott elő. Babik József: Örömhangok c. költeményét Floznik György VII. o. t. szavalt el talpraesetten. Majd Sándor József Magyarok imáját énekelte el a vegyeskar, amit Roska Jenő VII. o. t. jó szavaltával követett, aki Fejér Gerő dr. Deák Ferenc emlékezetét adta elő. Végül Riszner Ödön főgimn. tanár, az önképzőkör vezetője ismertette a beérkezett pályaműveket. A történelmi tételért Csizmazia Géza VII. o. t. pn., az irodalomtört.-ért Keserű András VIII. o. t., szavaltukért pedig Floznik Gy. és Roska Jenő VII. o. t. nyerték el a jutalmat. Befejzésül fölszólat Püspök urunk ő excellenciája és lelkes szavakban emlékezett meg a koronázás 39. évfordulójáról, találóan utalva az akkori és a mostani idők hasonlóságára, a közönség lelkes éljenzésével áldást kívánt a király ő felsége életére. Azután az önképzőkör munkásságára nézve azon kegyes óhaját nyilvánította, hogy a jövőben mindig értesítsék az egyes ülések tárgysorozatáról s végül komolyan intette a tanulóifjúságot, hogy az iskolának tanítását és erkölcsi elveit annak befajzásával is az életben híven kövessék. Ezzel az Önképzőkör sikerült záróünnepélye véget ért.

A gyulafehérvári róm. kath. elemi főiskolában f. hó 8-án tartották meg az iskola pársitos és arnyas játszóterén a koronázás évfordulóját, melyen jelen volt mindvégig püspök úr ő Nagyméltósága, továbbá a szülők és kiváló nagyszámú úri közönség. A mult számunkban közölt műsornak minden egyes pontját igen értelmesen adták elő a tanulók. Az ünnepi beszédet Szász Károly tartotta, melyben a tanulók felfogásához mérten ismertette az ünnepély célját s a koronázás fenséges voltát. Az ünnepélyt Zomor Dániel kanonok-plebános zárta be, újra buzdítván az ifjúságot azon honpolgári kötelességekre, melyekkel az egyház, hazánk, nemzetünk és a koronás király iránt tartozunk. A kegyelmes főpásztor hazafias intelmek után magas elismerését nyilvánítván az intézetnek, megáldotta a jelenlevőket.

A gyulafehérvári irlgalmas növendékek intézete 8-án este 6—8-ig szintén rendkívüli fényes emlékünnepet tartott, melyről részletebben csak jövő számunkban emlékeztethünk meg.

A nagyszébeni kir. kath. Terézvárházban tartott ünnep műsora: 1. „Havasi kürt“ Nyitány. előadja a gimn. növendékek zenekara. 2. „Erős hit“ Ábrányi Emilől, szavalja Nagy Rezső VII. gimn. oszt. tanuló. 3. „Királydal“, Carey H.-tól, énekl a gimn. növendékek énekara. 4. „Szent korona“ Garaytól, szavalja Fejes István V. el. oszt. tanuló. 5. Ünnepi beszéd tartja Prokuepek Sámuel igazgató. 6. „Induló“ énekl az el. isk. növendékek. 7. „Vándor-madár“ Abonyitól, szavalja Ferenczy László III. el. oszt. tanuló. 8. Kettős „Norma“-ból énekl az el. isk. növendékek. 9. „Magyar Mária szobra előtt“ szavalja Puschnik Lajos I. gimn. oszt. tanuló. 10. „Népdalegyveleg“, énekl a gimn. növendékek. 11. „Induló“, előadja a gimn. növ. zenekara.

A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium d. e. 11 órakor az intézet nagytermében tartotta a koronázás emlékünneppel kapcsolatos évszáz-ünnepélyét a következő műsorról: 1. „Szent az érzet“ Irta Török E. Énekl a főgimn. vegyeskar. 2. Alkalmi költemény. Irta Szemlér Ferenc. Szavalja Szemlér Károly VI. o. t. 3. „Lengyelke“ keringő. Előadja a főgimn. zenekar. 4. Ünnepi beszéd. Tartja Embery Árpád főgimn. tanár. 5. Népdalok. Cimbalmal előadja Pálmay Sándor VI. o. t. 6. A magyar nóta. Irta Farkas Imre. Zenekisért mellet szavalja Orbán Domokos VII. o. t. 7. Tavasz dal. Szerz. Abt F. Énekl a gimn. vegyeskar. 8. A jutalmak kiosztása. 9. Induló. Szerz. Bokor József. Előadja a gimn. zenekar.

— **Tanári jubileum.** A csiksomlyói r. kath. főgimn. e hó 10-ikén ünnepeli Betlenfalvi Pál Gábor főgimn. igazgató tanári működésének 30 éves jubileumát, mely alkalomból szép ünnepélyt rendeznek. Az ünnepség sorrendjének kivonata: 1. Szentmise után, 11 órakor, a jubileus üdvözlése a tanárikar, a volt és a jelenlegi tanítványok nevében a gimnáziumi épület nagytermében. A közöket műének és zene tölti ki. 2. D. u. 1 órakor díszbeidő a csikszere-dai vígadóban. Szívből gratulálunk!

— **A kolozsvári Augusztiumi iskola** növendékei első áldozásukat május 31-ikén végezték el. A nagy napra a gyerekek derekasan előkészültek. A felejtethetetlen ünnepség az iskola kápolnájában folyt le, melyet ez alkalomra Adorján János jónévű festő izlésesen festett ki, a növendékek pedig a tavasz virágaival ékesítették fel. A szent áldozás előtt Hirschler József dr. kanonok-plebános szólott Krisztus ifjú hadseregéhez, buzdítván a boldog kisdedeket, hogy a legfelségesebb Vendéget méltóképen fogadják magukhoz, s őrizték meg örökre ártatlanságukat. A nemeslelkű plebános a szent ténykedések elvégzése után tovább is részt akarván venni a kis ártatlanok szeplőtelen örömeiben, jó reggelivel vendégelte meg az apróságokat s kedves képeket osztogatott ki közöttük a nagy nap emlékére.

Az augusztiumi iskolának mintegy 90 kath. növendéke van. És mivel most már csinos kápolnája is van az intézetnek, az a hó óhaját vetődött fel, vajha az egyházi előjáróság gondoskodnék arról, hogy a kis kápolnában minden vasárnap szentmise lenne, melyen az iskola kath. növendékei részt vehetnének.

— **A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium** vizsgálatainak sorrendje az 1905—1906. év végén. Június 12-én Vallástan az I—III. osztályban. Június 13-án Vallástan az IV—VII.

osztályban. Június 14-én Tornavizsga és verseny. Június 15-én a) Természettan, mennyiségtan, egészségtan VII. oszt. a VIII. o. termében. b) Magyar-, latinnyelv, gör. h. irodalom V. oszt. a II. oszt. termében. c) Magyar-, latinnyelv, természetrajz I. oszt. saját termében. d) Természettan, történelem IV. oszt. saját termében. Június 16-án a) Görög-, németnyelv, történelem VI. oszt. a VIII. oszt. termében. b) Magyar-, latinnyelv, természetrajz II. oszt. saját termében. c) Mennyiségtan, rajzoló mértan III. oszt. saját termében. Június 18—19. Érettségi vizsgálatok. Június 20—21. Magánvizsgálatok. Június 22. a) Magyar-, latinnyelv, gör. h. irodalom VII. oszt. a VIII. o. termében. b) Természettan, mennyiségtan V. oszt. a II. o. termében. c) Mennyiségtan, rajzoló mértan IV. oszt. a saját termében. Június 23. a) Magyar-, latinnyelv, gör. h. irodalom VI. oszt. a VIII. oszt. termében. b) Történelem, földrajz, németnyelv III. oszt. a saját termében. c) Földrajz, mennyiségtan, rajzoló mértan II. oszt. saját termében. Június 25. a) Görög-, németnyelv, történelem VII. oszt. a VIII. oszt. termében. b) Magyar-, latinnyelv III. oszt. saját termében. c) Földrajz, mennyiségtan, rajzoló mértan I. oszt. saját termében. Június 26. a) Természettan, mennyiségtan VI. oszt. a VIII. oszt. termében. b) Görög-, németnyelv, történelem V. oszt. a II. oszt. termében. c) Magyar-, latin-, németnyelv IV. oszt. saját termében. 29. Reggel 8 órakor szentmise, azután a bizonyítványok kiosztása. A vizsgálatok naponként d. e. 8 órakor kezdődnek. Gyulafehérvárt, 1906. június hó. Az igazgatóság.

— **Ausztria ismét okvetetlenkedik.** Alighogy helyreállott hazánkban a belső politikai béke, alighogy megkezdte munkásságát a parlament, alighogy az új kormány kijelentéseiben és szándékaiban olyannak mutatkozott be, amilyenek az egész nemzet óhajta: Ausztria már is félt a fejős tehén végleges felszabadulását. Az új osztrák kormány elnöke: Beck báró dühös kirohantást tett Magyarországgal ellen mindjárt első megnyilatkozásában. Elég bátor vagy talán inkább vakmerő volt bevallani, hogy egyenesen Magyarországgal ellen való céllal váltalt kormányt. Nyíltan kijelenti, hogy minden erejével azon lesz, hogy Magyarországgal gazdasági felszabadulását meggátolja, mert „Ausztria — úgy mond — elég drágán vásárolta meg a közös vámterület és a közös vámtarifa fenntartására vonatkozó jogigényét.“ Mi úgy tudjuk s fájdalommal úgy tapasztaltuk régtől fogva, hogy drágán mindig csak mi fizettünk. Az osztrák miniszterelnök harcias hangulata tehát cseppet sem alkalmas arra, hogy a gazdasági közösséget — bár méltányos koncesszió alapján — továbbra is szükségesnek tüntethetné fel.

Ha Ausztria haragot mutat, ha dühöng — az mindig azt célozza, hogy Magyarországtól ismételtelen nagyobb áldozatot esikarjon ki. Remélhető azonban, hogy a mostani parlamenti és kormányzati viszonyok között a mi vezető politikusaink nem igen fognak megijedni az oktanal dühöngéstől és fenyegetőzéstől.

— **Alkohollelens mozzalom.** Baký Áttila csikmenasági cipész érdekes és figyelemre méltó verses históriát irt a nép számára azon rémes esetről, mely folyó évi április hó 28-án Csikmenaságon történt, a midőn is az alkohol „Moloch“ bálvány egyszerre két áldozatot kívánt egészen.

Az eléggé el nem ítéhető rossz szokásból azon időben nevezett községben a választási tivornyák folytak. Lakatos Imre koreszmájában itt sok tivornyázó cimborá társaságában Adorján Agoston és Anti testvérek. Összeszólalkoztak, veszekedtek, verekedtek, végül Kézi Jóska Béni

bátyját segítségül hívta, megújult erővel verekedtek, vége az lett, hogy Kézdi Benit és Jósákt megölték, halva szállították a szülői házhoz. Ezt írja le teljes jóakarattal Baký Átila, ki nem nyereszkedési vágyból írta, „hanem azért, hogy segítsen valamit az iszákosság ellen, mely a legtöbb bűnök szülője”. Alkalmak népiratka a nép megdöbbsentésére, püspök Urunk ő Nagyméltósága is jönnek, célszerűnek ítélte, a nyomtatási költséghez 20 koronával járult és a pünköszt csiksomlyói és a többi búcsukon is árusítást megengedte. Ajánlom a kedves papstevérek és tanítók figyelmébe. Ára 10 fill., tömeges megrendelésnél olcsóbb, rendelhető szerzőnél.

Szövetségünkbe léptek újabban: Szenner János közséji jegyző, Óseh István kántortanító, ifj. Éltető József cipész, Éltető Józsefné, Éltető Lila, Nagy Ágnes Nagyernyében a második osztályba, Csizsér Róza szintén Nagyernyében az első osztályba. Dr. Biró Aladár ügyvéd, Altman Hugó hivatalnok Marosvárárhelyt a második osztályba, Kines Hermann kereskedő Bécsben a második osztályba.

Szabó György.

— **A gyulafehérvári petíció.** A gyulafehérvári szövetségelt pártoktól László Mihály mandátuma ellen benyújtott kérelem tárgyalását a kir. Kuria szept. 4-ikére tüzte ki. Ezzel tehát elesett az a boldog feltevés, hogy a petíciót formahibák miatt is visszautasítja a Kuria. Lesz tehát tárgyalás!

Itt említjük meg azt is, hogy a tulsó párt orgánuma jónak látta az 1899. XV. t.-c. 129. és 172. §§-ait csakugy kiszakítva közölni, nyilvánvalóan a szándékkal, hogy a petícionálók egyikébemásikába egy kis felszét öntsön. Minthogy a kérdés csak helybeli választó polgárokat érdekel a szövetségelt pártok elnöksége a maga felelétét és felvilágosításait a petícióra és Küffer B. szabadkőművesére vonatkozólag a választó polgárokkal rövidesen más úton fogja közölni.

— **A gyulafehérvári főgimn. tornaverseny.** Főgimnáziumunk ez évi tornaversenyét folyó hó 14-én Úrnapján délután tartja meg. E versenyen fog a főgimn. ez évben megalakult tornaköre is bemutatkozni és kellemesen fogja gyönyörködtetni a tanúgy iránt érdeklődő közönséget sok szép és változatos gyakorlataival. Az érdekesnek ígérkező versenyre felhívjuk a közönség figyelmét, a műsort az alábbiakban közöljük: 1. Felvonulás. 2. Himnusz. 3. Az egész intézet együttes szab. gyak. közziser nélkül. 4. Bot szab. gyak. (V. osztály.) 5. Csapat torna nyújtón. 6. A tornakör tarsas botgyakorlata. 7. Csapat torna alacsony és magas korláton, beferezésül gulák ket és három korláton. 8. A minta csapat tarsas gyakorlata rúdakkal. 9. Gyűrűvel magas ugrás, csapat torna mászközleten. 10. Versenyek (egyéni és összetett) nyújtón, korlátton, súlydohás- és távolugrásból, rúd és magas ugrásból. A győztesek ezüst érmeket és diszes okleveleket nyernek. Versenyzés alatt tornászindulókat énekel a főgimn. vegyes kar. 11. Gulák. Bemutatják a tornakör tagjai. 12. Füléslabda mérkőzés. 13. Díjak kiosztása. 14. Elvonulás. Kedvezőtlen idő esetén a verseny június 24. vasárnap d. u. 1/25 órákor lesz megtartva az intézet udvarán vagy a tornacsarnokban.

— **A sajtó terrorizálása.** A tisztességes sajtó arra való, hogy a közérdeket bármely oldalról jövő gáncvetéssel szemben megvédelmezze. Ezt a kötelességet teljesítette derék lapársunk, az alsófehérmegyei koalíciónak lapja az „Alsófehér” egyik közelebbi számában, a melyben nyilvánosságra hozta Téry Ödön dr. gyulafehérvári közjegyzőnek akadékoskodó eljárását a László Mihály mandátuma ellen petícionálók szemben. Ez a közlemény a közjegyző úrnak nem tetszett s ártusülésünk szerint az „Al-

sófehér” szerkesztőjétől lovagias elégtételt kért. Az ügy további fejleményére nem reflektálunk, csak egyet akarunk megjegyezni. Abban a közleményben Téry Ödön dr. személye és egyénisége nem volt érintve. Róla csak mint közhatósági személyről, illetőleg mint ilyenek eljárásáról volt szó. Ezt pedig a sajtó mindig kritika tárgyává teheti s a mennyiben ez a kritika sérelmes, tessék a rendes törvényes úton az elégtételt megkeresni. A közjegyző úr nem ezen kezdte, hanem amazon. Ez pedig nem egyéb, mint a sajtó terrorizálása. Kár volt pedig ezt megtenni, mert, a mennyiben hivatalos funkciója megbírálásával volt sértve, illetékes fórum előtt elégtételt nyerhet. Itt lehet reparálni a sérelmeket, de a sajtót terrorizálni addig, amíg személyeket egyéni becsületében nem támad — nem szabad.

— **A gyulafehérvári szövetségelt pártok** ma vasárnap d. u. 3 órákor az Európa szálló nagytermében gyűlést tartanak, melyen fontos előterjesztéseket tesz az elnökség. Kívánatos, hogy a szavazó polgárok minél nagyobb számban jelenjenek meg.

— **Tanitóegyesületeink Szövetségének közgyűlése** a folyó évben is úgy, mint a megelőző évben a tanítói lelkigyakorlatokat megelőző napon július 17-én kedden lesz. A gyűlés helye Csiksomlyó.

— **Első eset.** A 1868. XXX. t.-c. 59. szakasza szerint az olyan horvát képviselőnek, aki nem tudja a magyar nyelvet, joga van horvát nyelven letenni az esküt, ha a képviselőház valamely bizottságába beválasztott. E jog érvényesítésére még eddig nem volt esett a magyar parlamentben. Most történt meg először. Medakovic Bogdán ugyanis, kit az összehírdettség bizottságba választottak, nem bírván kellőleg a magyarnyelvet, így horvátul esküdt. Itt-ott a házban nem szívesen fogadták ezt a szokatlan esetet, de mikor az öreg az eskü utolsó szavait: „Isten engem úgy segítjen!” — magyarul mondotta el, az egész ház szívből megjelente.

— **Nyilvános köszönet.** Jelenleg Miklós filiálisban tartózkodó özv. báró Zeyk Józsefné, báró Jósika Erzsébet öméltsósága, kinek vallásos érületét, szívóghátát a torda-túri plebániatemplomban több egyházi szerelvény hirdeti újabban, a pünköszt ünnepekre, egy csinos kiállítású füstölt és tömjéntartót, melyekre nagy szükség volt, ajándékozni kegyeskedett. Habár tudom, hogy szerénysege tiltakozik a nyilvánosságra hozatal ellen: mégis bátorságot veszek, hogy e nemes szívőségéért úgy a magam, mint híveim nevében a nyilvánosság előtt is hálás köszönetemet kijelentsem. Deus retribuat. Torda-Túr, 1906. június 6-án. Opra Lajos sk. róm. kath. lelkész.

A szerkesztő üzenetei.

Egy Hajós-városrészi adóízet polgárnak Helyt.

Ön panaszt küldött hozzánk, kérve bennünket, hogy panaszát egész terjedelmében hozzuk nyilvánosságra. Panaszja alapos, de mégse tesszük közé egész terjedelmében, mert ez idő szerint hiába való lenne. Hasonló irányú felszólalásokat tettünk már eleget — fájdalom — minden eredmény nélkül. A közért tettük s mégis azt vágták a fejünkhez, hogy személyeskedünk. Persze nagy baj az, ha a közügyeket nem lehet elválasztani a személyektől. Ön pl. arról panaszkodik, hogy van városunkban egy kisesnyke utca, amelyben alig lakik 4—5 család s ezt az utcát mégis mindennap úgy tisztítják, hogy „olyan ép mint az aszfalt”, hogy „vagy 100 lépés területen van 3 villanyos lámpa”, míg „mi szegény hajós városrészi adóízet polgárok este ki sem merjük a lábunkat tenni . . . mert ha egy kis eső van, a víztől és sártól nem lehet járni és a Gyulai kovácstól egész a püspökkert sarkáig 350 lépésre van csak lámpa, s oly sötét van, hogy az embert, ha pofon ütök, nem lát senki . . .” Ime panaszának idézett részét lenyomtatunk. Minthogy pedig ez idő szerint a panaszok hiába valók, a következő taná-

csokat adjuk: 1. Örvendjen, hogy van legalább egy utca, amelyet olyan fényesen tisztogatnak. 2. Igyekezzen ebbe az örömvölgy-utcaba költözni, — akkor panaszja tárgyaltan lesz. 3. Mikor esős idő van, a Hajós városrészben kössön fel falákokat. Ez régi falusi szokás ugyan de azért beválik a sz. kir. városokban is. 4. Igyekezzen olyan világított helyen járni, ahol a pofon osztatógát meg is láthatja. Különböző ügy sem ez a fő, hanem az, hogy az osztatónak duplán visszaadja. Ehhez pedig nem szükséges villanyvilágítás, — csak jó tenyér. Egyelőre más receptet nem tudunk adni.

Több adóízetének Helyt. Önök is panaszkodnak. Egyelőre erre a panaszra is csak úgy feleltünk, mint a fentebbre. Kiírjuk a magyar tárgyát s próbálunk tanácsot adni. Panaszukban azt mondják, hogy a Korona-utca-ban valaki a gyalogjáróból, illetve az utcából, tehát közterületből, évek óta 100□ méternyi területet elfoglal gerenda rakodóhelynek. Azt kérdezik tőlünk, hogy szabad-e ez a dolog? Hát persze, hogy szabad! A tény mutatja. De tessék megkérdezni egy beadványban, — a milyen levelet nekünk is küldöttek, — az illetékes hatóságot, hogy szabad-e, jogos-e és miért? Ha nem kapnak érdemleges választ, akkor — kötelességünk szerint nyilvánosan szóvá tesszük panaszukat.

CSARNOK.

A szentferencrendiek Hátszegen.

(Folytatás.)

E püspöki leirat dacára sem vehette rá Hollaki Mihály helybeli főesperest, hogy áldja meg a kápolnát. P. Antal ismét a felsőbb helyre folyamodott, honnan a következő levelet írták neki.

Főtisztelendő Házfőnök Atya!

P. Csiki Dávid gyulafehérvári házfőnök kezemhez juttatta a püspöki leiratot, melynek értelmében a templomocská megáldását sürgeti, e ténykedésre mai napon keltezett levellemmel megbízom a helybeli főesperes urat . . . Egyéb-iránt maradjon tisztelettel Atyaságodnak.

Gyulafehérvár, 1818. jan. 26. legalázatosabb szolgálja

I. István
püsp. helyettes.

A főespereseknek a következő levél érkezett ugyanonnan:

Reverendissime Domine Archidiacone et Paroche!

P. Antonius Nagy Hospitii Hátszegiensis Superior mihi exhiberi fecit litteras eppales 1817. quarum vi potestas tribuitur huic Seni diebus dominicis atque etiam feriatis Missae celebrandae pro pueris, qui in religioso, Hospitio instruantur, absque tamen praeiudicio officiorum in matrice Ecclesiae obduorum, et ut hoc beneficio uti possit, sacristiam Ecclesiae suae benedictione deputari sollicitat, eujus sollicitudini subvenire omnino apta, idcirco dominationis Vestrae potestatem facio benedictionem impertiendi, de qua eidem delatis aliis litteris meis supplicentem pariter instruo, et sic stantibus litteris eppalibus adhuc praedicta sibi imminere metuit. De iis ad me referre velit, ceterum solita cum benevolentia remaneo Rmae D. Vestrae humilissimus servus

Albae-Carolinae die 26. Jan. 1818.

Stephanus J.
vic. gen.

P. Nagy Antal 1818. febr. 7-én a főesperes megbízásából megáldotta a kápolnát s ezután ez volt a gyermekek Istentiszteletének helye Hátszegen. Az 1819. nov. 4-i püspöki leirat értelmében két misét szolgáltathattak naponként a franciskánusok e kápolnában.

Religiose P. Capellane!

Intellecto eo quod facultas oratorii Hátszegiensis ad unum de die sacrum restricta sit Paternitas vestra cum Illmi Consiliiari Nopca familia sub inde in loco existente difficultatem

fatiatur hisce in Domino indulgeo ut . . . in dicto oratorio alterum quoque sacrum celebrari valeat. In reliquo piis suffragiis religiosisque precibus commendatus constanter maneo P. Vestrae addictus in Domino.

A-Carolinae, 4. Nov. 1819.

Princeps Alexander Rudnai.
(Folyt. köv.)

Étesítés.

Püspök úr Öngyméltósága 1400—906. számú magas körlevelében az

egyházi számadások

készítésénél új pénztári napló és új rovatos kimutatás használatát rendelvén el, ezen új nyomtatványok csakis a

Püspöki Lyceumi könyvnyomdában, Gyulafehérvárt (Schäser Ferencz) kaphatók.

Ára: íve 3 fillér.

P á l y á z a t.

Elhalálozás miatt megüresedett *vágási r. kath. kántortanítói állomásra pályázat* hirdettetik. Javadalma: 1. Tandijból átlag 30 K., 2. Stólából 60 K., 3. Ájtatosalap kamataiból 6 K., 4. Készpénzre váltott képéből 360 K., 5. Fakepe (60 szekér tűzifa) 60 K., 6. 4 hold 1234□-öl canonica portió évi jövedelme 120 K., 7. Szabad legeltetési jog értéke 10 K., 8. Államsegély 154 K. összesen 800 Kor. Kántortanítói kettős minőségben természetbeni csinos lakás gazdasági épületekkel.

Kötelessége: 1. A hitközségben előforduló összes kántori teendők végzése. 2. VI. osztályú részben osztott, vegyes népiskola I. és II. osztályos (esetleg III--VI.) növendékeinek tanítása és a faiskola kezelése.

Pályázati határidő folyó évi jul. hó 1., mely napon a választás is megtörténik. Személyes megjelenés és próba kívántatik. Egyben megjegyzetük, hogy az elhalt kántortanító özvegyének felévi ellátására esedékes 200 korona fönti jövedelemből fizetendő. Felszerelt kérések alattírt lelkészhez (Vágás, pósta Bögöz, Udvarhelym.) küldendők, ki a fizetésre vonatkozólag, az esetleges megkeresésekre további felvilágosítással is szolgál.

Vágás, 1906. jún. hó 1.

Orbán János,
lelkész.

Kereskedelmi tanfolyam.

Révész Arthur a helybeli villamostelep könyvelője többek felkérésére elhatározta, hogy egy 3 hónapos esti tanfolyamot létesít, hol a kereskedelmi ismeretekből az esti órákban előadásokat fog tartani.

Tanfolyamok: Egyes és kettős könyvitel olasz és amerikai scontró alakban. Kereskedelmi levelezés. Kereskedelmi számtan. Kereskedelmi jog. Árúisme. Váltó jog.

Kütnő alkalom nyílik ezúttal mindazok részére kik kellő iskolai előképzettséggel bírnak a magántisztviselői pályára magukat kiképezniök.

Hallgatóul hölgyek is beiratkozhatnak.

A tanfolyam végeztével bizonyítványt nyernek mindazok, kik jó előmentelről tanbizonyítást tesznek. A kereskedő és értelme-sebb iparos osztálynak különösen figyelmébe ajánljuk ezen kedvező alkalmat.

Egyedüli kikötés az, hogy tekintve a tanfolyam idejének rövid időtartalmát, az előadásokból mulasztani nem szabad.

Tandij havonta 20 korona. Szegénysorsukat igazolóok díjtalanul tanulhatnak.

Értekezni ez ügyben Révész urnál a villamostelepen lehet.

A tanfolyam f. é. július 1-én nyílik meg.

Főpásztori körlevelek és másnemű könyvek

avagy diszművek bekötését olcsó árban elvállalja, jól és gyorsan eszközzi

PAPP GYÖRGY könyvkötészete

G y u l a f e h é r v á r t.

A bekötésre szánt körlevelek jól csomagolva a legtávolabbi helyről is be-küldhetők, a pontos összeállításért a vállalat felelősséget vállal.

Iskolai statisztikai adatok kiállítására és Hitoktatási kimutatásra

szolgáló rovatos ívek nagy készletben kaphatók

PAPP GYÖRGY egyházi hivatalos nyomtatványok raktárában Gyulafehérvárt.

•:✂:•

Liber Intentionum.

Egy kötet ára 1 kor. 60 fillér.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal		„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fillérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadóhivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.